

Javne nabavke

Javne nabavke u EU: Zakonodavni okvir, osnovna načela i institucije

SADRŽAJ

- [Opći kontekst](#)
- [Polje primjene Direktiva](#)
- [Pravno dejstvo Direktiva](#)
- [Osnovna načela javnih nabavki: konkurencija, jednakost postupanja i zabrana diskriminacije, transparentnost](#)
- [Uloga evropskih institucija](#)
- [Dodatne informacije](#)

Objavljivanje odobrila Karen Hill, rukovoditeljica programa SIGMA

Opći kontekst

Da bismo razumjeli osnove javnih nabavki u Evropskoj uniji (EU), moramo razmotriti kako same direktive kojima se uređuje oblast javnih nabavki, tako i kontekst u kome su one usvojene. Uprkos tome što su ove direktive na snazi, primjenjivat će se općenitije odredbe sadržane u Rimskim ugovorima i općenitija pravna načela, koja će i usmjeravati provođenje direktiva. Također je od značaja razumjeti i uloge različitih institucija EU.

Ugovor o funkcioniranju Evropske unije (UFEU):¹ UFEU ne sadrži izričite odredbe vezane za javne nabavke. Njime se, međutim, ustanovljava više osnovnih načela („ugovorna načela“) koja leže u osnovi EU. Od tih osnovnih načela za javne nabavke su najrelevantnija sljedeća:

- zabrana diskriminacije na osnovu državljanstva;
- slobodno kretanje dobara;
- sloboda pružanja usluga;
- sloboda poslovnog nastanjanja.

Opća pravna načela: Pored ovih osnovnih ugovornih načela, iz sudske prakse Suda pravde Evropske unije (SPEU) proistekla su i određena opća pravna načela. Ta opća pravna načela su značajna jer će ih SPEU često koristiti da popuni praznine u zakonima i pronađe rješenja za situacije koje su često veoma složene. Najbitnija opća pravna načela u kontekstu javnih nabavki su sljedeća:

- jednakost postupanja;
- transparentnost;
- uzajamno priznavanje;
- srazmjernost.

Ova opća načela važe nezavisno od direktiva, tako da, iako direktive nisu primjenjive, načela se i dalje mogu primijeniti na postupke javne nabavke i dodjele ugovora koje provode javni naručioc.

Direktive EU: Kako bi se pružila podrška primjeni načela u oblasti javnih nabavki i državama članicama obezbijedile neophodne smjernice, EU je usvojila više direktiva kojima se uređuje oblast javnih nabavki. Najskorije usvojene direktive o javnim nabavkama (Direktive iz 2014), kojima su prvenstveno obuhvaćena procesna pitanja, su sljedeće:

- Direktiva o javnom sektoru, 2014/24/EU, kojom je zamijenjena Direktiva 2004/18/EZ²;
- Direktiva o komunalnim djelatnostima, 2014/25/EU, kojom je zamijenjena Direktiva 2004/17/EC³;
- Direktiva o koncesijama, 2014/23/EU,⁴ kojom se uvodi novi regulatorni režim za dodjelu ugovora o koncesijama za izvođenje radova i pružanje usluga.

Krajnji rok do koga su države članice bile obavezne da unesu odredbe ove tri direktive u svoje domaće pravo bio je 18. april 2016. godine.

¹ Ugovor o funkcioniranju Evropske unije – prečišćena verzija Ugovora o funkcioniranju Evropske unije, „Službeni glasnik Evropske unije“ („SGEU“), C 326, 26. oktobar 2012. godine.

² Direktiva 2014/24/EU o javnim nabavkama i stavljanju van snage Direktive 2004/18/EZ od 26. februara 2014. godine.

³ Direktiva 2014/25/EU o javnim nabavkama subjekata koji posluju u sektorima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskih usluga i stavljanju van snage Direktive 2004/17/EZ od 26. februara 2014. godine.

⁴ Direktiva 2014/23/EU o dodjeli ugovora o koncesijama od 26. februara 2014. godine.

Dvije direktive „o pravnim lijekovima“ primjenjuju se na prigovore i postupak zaštite prava ponuđača. Riječ je o Direktivi o pravnim lijekovima u javnom sektoru, 89/665/EZ, i Direktivi o pravnim lijekovima u sektoru komunalnih djelatnosti, 92/13/EZ.⁵ Ove dvije Direktive o pravnim lijekovima značajno su izmijenjene Direktivom 2007/66/EC.⁶

Pored toga, u skladu sa Direktivom „o odbrani“, 2009/81/EZ,⁷ na nabavku vojne opreme i povezanih radova i usluga primjenjuje se fleksibilniji režim. Evropska komisija je dopunila ove Direktive dodatnim propisima koji se odnose na različite aspekte postupka javne nabavke.

Polje primjene Direktiva

Cilj direktiva nije da se nametne *zajednički* regulatorni režim za sve države članice EU u oblasti javnih nabavki, pa tako države članice mogu i dalje primjenjivati svoje nacionalne procedure *izmijenjene* u skladu sa Direktivama. Njima se, dakle, državama članicama omogućava da zadrže ili usvoje supstantivna ili procesna pravila u mjeri u kojoj ta pravila nisu u suprotnosti sa Direktivama ili odredbama Ugovora. Države članice stoga i dalje imaju slobodu da urede više pitanja, i to uglavnom praktičnih.

U suštini, zajednička pravila Direktive sastoje se od primjene osnovnih načela, i to naročito zabrane diskriminacije, jednakosti postupanja i transparentnosti u sljedećim oblastima:

- javnost predloženih ugovora o javnim nabavkama;
- utvrđivanje tehničkih specifikacija;
- izbor postupka javne nabavke;
- kvalifikacija i odabir kandidata i ponuđača;
- dodjela ugovora.

Zakonodavac EU nije se opredijelio za detaljno uređenje svih ugovora o javnim nabavkama na teritoriji EU, već je Direktivama uredio samo ugovore koji imaju najveći potencijal da utiču na trgovinu između država članica. U ovu široku definiciju spadaju sljedeći ugovori:

- ugovori čija je vrijednost dovoljno visoka da privuče dobavljače iz drugih država članica (tj. kod kojih moguća korist od dobijanja ugovora prevazilazi dodatne troškove pružanja dobara, radova ili usluga sa veće udaljenosti);
- ugovori čiji su predmet stvari kojima se može trgovati preko granica.

⁵ Direktiva 89/665/EEZ o usklađivanju zakona, propisa i upravnih odredbi koje se odnose na primjenu postupaka revizije kod dodjele ugovora o javnim nabavkama i javnim radovima od 21. decembra 1989, sa naknadnim izmjenama, i Direktiva 92/13/EEZ o usklađivanju zakona i drugih propisa o primjeni pravila Zajednice u postupcima nabavke subjekata koji posluju u sektorima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i telekomunikacija od 25. februara 1992. godine.

⁶ Direktiva 2007/66/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktiva Vijeća 89/665/EEZ i 92/13/EEZ u vezi sa poboljšanjem djelotvornosti postupaka pravne zaštite koji se odnose na dodjelu ugovora o javnim nabavkama od 11. decembra 2007. godine.

⁷ Direktiva 2009/81/EZ o usklađivanju postupaka nabavke za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavci dobara i ugovore o uslugama koje dodjeljuju javni naručioc ili naručioc u oblasti odbrane i sigurnosti i izmjeni Direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ od 13. jula 2009. godine.

Pravno dejstvo Direktiva

Države članice su dužne preduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi obezbijedile ispunjenje obaveza koje proističu iz Ugovora ili su posljedica radnji koje preduzmu institucije EU. Ove Direktive, poput svih ostalih direktiva, po definiciji nisu neposredno primjenjive, što znači da se ne primjenjuju automatski.

Kako bi ostvarile dejstvo na teritoriji država članica, Direktive moraju biti prenesene, odnosno „transponovane“, u domaće pravo. Države članice su, stoga, dužne preduzeti neophodne mjere kako bi se osigurala puna primjena odredbi Direktiva u domaćem pravu i kako bi se obezbijedilo da se nijednom drugom odredbom domaćeg prava ne narušava primjenljivost odredbi Direktiva. Te mjere obično podrazumijevaju transponovanje Direktiva u domaće zakonodavstvo i ukidanje svih odredbi koje su suprotne njima.

Direktive su obavezujuće samo u pogledu rezultata koji treba da se ostvari, ali najčešće domaćim vlastima ostavljaju slobodu izbora forme i metode. Države članice EU nisu dužne unijeti identične kopije Direktiva u svoje domaće pravo, iako su pojedine države upravo to i učinile.

Čak i ako se Direktive ne unesu u domaće pravo na odgovarajući način ili na vrijeme, to ne znači da nemaju dejstvo. Države članice nemaju pravo da subjektima na koje se odnose Direktive (javni naručioci i ponuđači) uskrate prava koja mogu uživati u skladu sa Direktivama. Prema doktrini „neposrednog dejstva“ koju je formulirao SPEU, pojedinci mogu pred domaćim sudovima voditi postupke radi ostvarenja svojih prava garantovanih Direktivama u slučaju da se za to steknu odgovarajući uslovi.

Moraju se steći sljedeći uslovi da bi određena Direktiva imala neposredno dejstvo:

- obaveza koju su države članice dužne ispuniti je jasna i precizna;
- ta obaveza je безусловna;
- u slučaju mjera za provođenje, države članice ili institucije EU nemaju nikakva diskreciona prava.

Sud pravde Evropske unije pristao je na stanovište da odredbe Direktiva imaju neposredno dejstvo, ali svaka odredba mora biti razmatrana pojedinačno.

Osnovna načela javnih nabavki

Od samog nastanka EU, jedan od njenih glavnih ciljeva jeste stvaranje zajedničkog tržišta kojim se eliminiraju prepreke trgovini dobrima i uslugama između država članica EU. Stvaranje zajedničkog tržišta javnih nabavki podrazumijeva uklanjanje bilo kakvih prepreka za trgovinu koje mogu nastati u kontekstu javnih nabavki.

Prepreke za trgovinu mogu se uspostaviti kako propisima, tako i postupcima javnih naručilaca ili ponuđača. Prepreke se mogu stvoriti propisima kojima se nameće obaveza „kupovine domaćeg“. Javni naručioci mogu stvoriti prepreke putem diskriminatornih odluka o dodjeli ugovora. Ponuđači također mogu stvoriti prepreke nedozvoljenim udruživanjem s ciljem dogovaranja cijena za nastup na javnim tenderima. Sve ove prepreke za posljedicu imaju narušavanje slobode konkurencije na zajedničkom tržištu javnih nabavki. Jedna od osnovnih svrha propisa o javnim nabavkama jeste uklanjanje postojećih prepreka i sprečavanje nastanka novih. To se čini primjenom osnovnih načela koja proističu iz ovih propisa.

Iako su sva ova načela međusobno povezana, ona se mogu svesti na nekoliko osnovnih principa:

- **Konkurencija**

S ekonomske tačke gledišta, „konkurencija“ funkcionira kao postupak utvrđivanja cijena tako što se različitim privrednim subjektima omogućava da saopšte cijene po kojima su dobra i usluge dostupne na tržištu. Te cijene služe kao putokazi i odražavaju uslove ponude i potražnje u svakom konkretnom trenutku. One također odražavaju razlike u kvalitetu i uslovima prodaje različitih (nehomogenih) proizvoda dostupnih na tržištu.

Zato je oglašavanje toliko značajno. Oglašavanjem se garantuje najširi mogući publicitet i konkurencija, čime se omogućuje ponuđačima iz cijele EU da učestvuju u postupcima javnih nabavki i obezbjeđuje najveći mogući izbor.

Očuvanje slobode konkurencije (odnosno održavanje „podjednakih uslova za sve“) od ključnog je značaja za postizanje efikasnosti i ekonomičnosti kao rezultata konkurencije. Cilj propisa o javnim nabavkama je da se spriječe distorzije ili ograničenja konkurencije unutar EU, odnosno da se zabrani svako nastojanje da se spriječi mogućnost ponuđača da učestvuju u postupku javne nabavke.

Takva nastojanja mogu se javiti u najrazličitijim oblicima i njima se može uticati na proizvode ili usluge, ili pak na samog ponuđača. Stoga se propisima zabranjuju prepreke za slobodno kretanje dobara, poput ograničenja uvoza i politika „kupujmo domaće“, kao i prepreke za slobodno pružanje usluga, poput pokušaja da se inostrani ponuđači spriječe da dostave ponude uvođenjem obaveze registracije na lokalnom tržištu.

Zaštita slobode konkurencije također je pitanje obezbjeđivanja jednakosti u postupanju, izbjegavanja diskriminacije, primjene načela uzajamnog priznavanja (ekvivalentnih proizvoda i kvalifikacija) i obezbjeđivanja srazmjernosti izuzetaka.

- **Jednako postupanje i zabrana diskriminacije**

Koncepti jednakosti postupanja i zabrane diskriminacije nisu isti. Općenito govoreći, svi propisi o javnim nabavkama nastojat će da očuvaju jednakost ponuđača. U kontekstu EU, međutim, ta jednakost zasnivat će se i na „državljanstvu“.

Jednakost postupanja je koncept u skladu s kojim se najčešće zahtijeva da se identične situacije rješavaju na isti način, ili da se različite situacije ne rješavaju na isti način, te se zahtijeva i identičan tretman identičnih osoba. Na neki način, time se podrazumijeva da javni naručioc i neće uzimati u obzir različite sposobnosti ili teškoće s kojima se dobavljači suočavaju, već da će ih ocjenjivati isključivo na osnovu ponuda koje dostavljaju. Time se obezbjeđuje mogućnost objektivne procjene ponuđenih cijena i osobina ponude, a zanemaruju se činioци koji nisu od značaja za utvrđivanje ekonomski najefikasnije ponude.

U kontekstu EU potrebno je uvesti još jednu definiciju koncepta jednakog postupanja, jer je koncept jednakosti dodatno zasnovan na državljanstvu, odnosno na porijeklu dobara. Stoga se svi ponuđači sa državljanstvom EU i sve ponude koje se odnose na dobra sa porijeklom iz EU moraju tretirati na isti način (to je načelo zabrane diskriminacije).

Ovaj koncept zabrane diskriminacije je više od pukog produžetka koncepta jednakog postupanja. Pod njim se podrazumijeva da će postojanje bilo kojih uslova za učestvovanje u postupku ili uslova vezanih za porijeklo (u smislu državljanstva privrednog subjekta ili „domaćeg“ porijekla dobara) automatski predstavljati nejednako postupanje, jer će se takvim uslovima, po definiciji, vršiti diskriminacija određene grupe (inostranih) ponuđača, ili će se druga grupa staviti u povlašteni položaj. Međutim, iako će diskriminacija u datom kontekstu imati za posljedicu nejednako postupanje, samo nejednako postupanje ne dovodi uvijek do diskriminacije.

- **Transparentnost**

Načelo „transparentnosti“ se odskora smatra samostalnim principom, mada je možda bolje o njemu razmišljati kao o mehanizmu korisnom za ostvarivanje drugih ciljeva. Na primjer:

- Objavljivanje i javna dostupnost propisa pružaju jasnoću i predvidivost za sve učesnike u postupku i omogućavaju javnim naručiocima i dobavljačima da budu upoznati s pravilima igre.
- Zahtjevima u pogledu oglašavanja garantuje se transparentnost u postupku utvrđivanja cijena.
- Objavljivanje tehničkih specifikacija i kriterija za odabir ponuđača i dodjelu ugovora omogućava učesnicima u postupku da pouzdano utvrde da su te specifikacije i kriteriji pravični i bez diskriminacije.
- Zahtjevima u pogledu vođenja evidencije i izvještavanja obezbjeđuje se i verifikacija postupaka javnih naručilaca u situacijama u kojima je to potrebno.

Zahtjevi u pogledu vođenja evidencije i izvještavanja također su fundamentalni aspekt „odgovornosti“, odnosno pozivanja službenika za javne nabavke na odgovornost za svoje odluke i postupke. „Odgovornost“ je također često i izričito naveden cilj nacionalnog sistema javnih nabavki, a odredbama o transparentnosti se dodatno potcrtava tako definirana odgovornost.

Značaj načela transparentnosti u kontekstu EU, međutim, leži u tome što se ono primjenjuje nezavisno od propisa. Stoga, u slučaju da je određen ugovor o javnoj nabavci izvan polja primjene Direktiva, moguće je da će uprkos tome za njega i dalje važiti načelo transparentnosti na osnovu koga su propisani zahtjevi vezani za oglašavanje. I SPEU potvrđuje da je to slučaj.

Neka od naprijed navedenih načela drugačije su definirana domaćim pravom, ili ih je više spojeno u jedno. Možete, primjera radi, u propisima naći načela nazvana „ekonomičnost i efikasnost“, „vrijednost za novac“, „pravičnost“ ili „integritet“.

„Vrijednost za novac“

Ključni ekonomski pokretač koji stoji u osnovi postupaka javne nabavke jeste potreba da se obezbijedi da se svim nabavkama ostvari vrijednost za uloženi novac. Ovo pitanje se u Direktivama ne uređuje konkretno, ali je bitno ne izgubiti iz vida potrebu da se obezbijedi da takva vrijednost za novac bude jedan od glavnih ishoda postupka javne nabavke. Sam izraz „vrijednost za novac“ označava optimalnu kombinaciju različitih troškovnih i netroškovnih činilaca kojima se zajedno zadovoljavaju zahtjevi javnog naručioca. Elementi koji čine optimalnu kombinaciju tih činilaca razlikuju se od jednog do drugog postupka nabavke i zavise od izlaznih činilaca („outputa“) koje za konkretan postupak javne nabavke zahtijeva javni naručilac.

U skladu sa Direktivom i Direktivom o komunalnim djelatnostima, svi ugovori se moraju dodijeliti primjenom kriterija „ekonomski najpovoljnije ponude“. Tim direktivama se značajan naglasak stavlja na ugovore koji se dodjeljuju na osnovu kombinacije troškovnih i netroškovnih kriterija.

Uloga evropskih institucija

U javne nabavke na evropskom nivou uključeno je više organizacija. To su Vijeće Evropske unije, Evropski parlament, Evropska komisija i Sud pravde Evropske unije.

Vijeće Evropske unije („Vijeće“): Vijeće čine ministri svih država članica EU. Ministri, članovi vlada, sastaju se pod okriljem Vijeća da razmatraju, mijenjaju i usvajaju zakone i koordiniraju politike. Ministri su ovlašteni da u ime svojih vlada preuzmu obaveze provođenja radnji usaglašenih na sastancima Vijeća. Zajedno s Evropskim parlamentom, Vijeće je glavno tijelo EU za donošenje odluka.

Evropski parlament („Parlament“): Parlament je zakonodavno tijelo EU. Birači iz EU svakih pet godina neposredno biraju članove Parlamenta. Parlament igra tri glavne uloge: zakonodavnu, nadzornu i budžetsku. Parlament pregovara o zakonima EU o javnim nabavkama i usvaja ih, zajedno sa Vijećem, i to na osnovu prijedloga Evropske komisije.

Vijeće i Parlament su zajednički (kao „zakonodavac EU“) usvojili Direktive iz 2014. i to po „redovnom zakonodavnom postupku“.

Evropska komisija: Evropska komisija je politički nezavisno izvršno tijelo EU. Evropska komisija je isključivo odgovorna za izradu prijedloga novih propisa EU i provodi odluke Parlamenta i Vijeća.

Pored toga što je predlagač propisa, Evropska komisija je Ugovorom određena za njegovog „čuvara“. Njoj je izričito data nadležnost za staranje o tome da se provode odredbe Ugovora i mjere koje institucije usvoje u skladu s njim.

Stoga, pored toga što je primarno tijelo koje donosi politike u oblasti javnih nabavki, Evropska komisija je također odgovorna za primjenu i generalno provođenje Direktiva. Kada je riječ o javnim nabavkama, odgovorni Generalni direktorat („DG“) je Generalni direktorat za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i mala i srednja preduzeća (MSP), poznatiji i kao „DG GROW“. Među mjerama koje DG GROW preduzima za provođenje Direktiva jeste i usvajanje sekundarnih propisa.

Vođenje postupaka pred domaćim sudovima/organima za zaštitu prava ponuđača protiv javnih naručilaca koji krše svoje obaveze u interesu je dobavljača. Međutim, propusti takvih državnih organa, koji predstavljaju emanacije država članica, istovremeno se smatraju kršenjem obaveza države koje proističu iz Ugovora. Sud pravde EU može i neposredno pokrenuti postupak u slučaju takvog kršenja obaveza.

Sud pravde Evropske unije („SPEU“): Na nivou EU postoje dva suda: Opći sud (ranije Prvostepeni sud), koji se bavi postupcima protiv institucija EU, i Sud pravde Evropske unije (SPEU). U većini predmeta vezanih za javne nabavke interesuje nas postupanje SPEU.

Sud pravde EU se stara o poštovanju zakona u smislu tumačenja i primjene Ugovora i pravila za njegovo provođenje. U tom smislu je Sudu izričito dato više nadležnosti koje su uglavnom zamišljene tako da SPEU bude u stanju da prosuđuje o činjenju i nečinjenju institucija i država članica u skladu s pravom EU i obezbjeđuje jednoobraznost tumačenja prava EU i primjene tog prava u postupcima pred domaćim sudovima.

Sud pravde EU radi u tri oblasti koje su od značaja za javne nabavke:

- **Rješavanje sporova**

Sud pravde EU nadležan je za odlučivanje u postupcima između Evropske komisije, koja postupa kao čuvar Ugovora, i država članica kada dođe do kršenja obaveza država u skladu sa Ugovorom. Ovi postupci često se nazivaju „postupcima Evropske komisije u slučajevima kršenja obaveza“.

- **Preliminarne odluke**

Ključno ovlaštenje dodijeljeno Sudu pravde EU jeste mogućnost da se, posredstvom preliminarnih odluka, izjašnjava o *tumačenju* Ugovora i *valjanosti* i *tumačenju* akata institucija EU ako se pitanje na tu temu postavi pred domaćim sudom ili tribunalom.

Stoga, u sporovima između država članica i privatnih lica, ili između samih privatnih lica, pitanja vezana za tumačenje, primjenu i valjanost prava EU koja se javljaju u toku postupka pred domaćim sudom mogu biti predmet odluke SPEU. U slučaju da se takva pitanja jave u kontekstu spora o javnoj nabavci pokrenutog pred domaćim sudom/organom za zaštitu prava ponuđača u skladu sa Direktivom o pravnim lijekovima, primjera radi, domaći sudovi mogu se obratiti Sudu pravde EU sa zahtjevom za tumačenje. U ovom postupku, domaći sud/organ za zaštitu prava utvrđuje činjenice i formulira pitanja vezana za tumačenje koja se postavljaju Sudu pravde i na koja su odgovori nužni za rješavanje spora.

- **Opća pravna načela**

Pri vršenju svojih nadležnosti, SPEU primjenjuje i tumači pravo EU i u tom smislu često je dužan popuniti praznine u pravu EU pozivanjem na opća pravna načela. Te praznine su nepisana pravila koja nisu sadržana u Ugovoru, ali jesu inspirisana tim općim pravnim načelima koja postoje u domaćim pravnim sistemima država članica EU.

Uloga država članica EU: Za svrhe EU, države članice su dužne preduzeti sve odgovarajuće mjere da bi osigurale ispunjenje obaveza koje proističu iz Ugovora ili iz radnji koje izvrše institucije EU. Države članice su dužne podržati ostvarenje zadataka EU i moraju se suzdržati od mjera kojima bi se moglo ugroziti ostvarenje ciljeva Ugovora.

U pogledu Direktiva, države članice dužne su preduzeti neophodne mjere kako bi se ostvarila puna primjena odredbi Direktiva u domaćem pravu i kako bi se obezbijedilo da nikakve druge domaće odredbe ne utiču negativno na njihovu primjenjivost. Ta se dužnost najčešće ostvaruje putem prenošenja („transponovanja“) Direktiva u domaće pravo i stavljanja van snage svih suprotnih zakonskih odredbi.

Bitno je napomenuti da, iako Direktive imaju neposredno dejstvo kada se steknu konkretni uslovi (kao što je naprijed već navedeno) u smislu da se njima mogu pružiti određena prava čak i ako nisu provedene, Direktive nisu neposredno primjenjive, odnosno moraju biti transponovane u domaće pravo.

Pored toga, Direktive su obavezujuće samo u pogledu rezultata koji se trebaju ostvariti, ali se njima, najčešće domaćim organima, prepušta izbor mjera i načina za to. Stoga nije neophodno da države članice u domaćem pravu izrade vjerne kopije Direktiva.

Pod uslovom da se time ostvaruju isti rezultati, domaći organi mogu reproducirati odredbe Direktiva na identičan način tako što će, na primjer, izmijeniti postojeće ili izraditi nove propise ili zakone.

Dodatne informacije

Publikacije

SIGMA (2015), *Public Procurement Training Manual* [Priručnik iz oblasti javnih nabavki] – moduli A1, A2 i A3, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Informativni dokumenti o javnim nabavkama

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2014), *EU Directives: Concessions* [Direktive EU: Koncesije], Brief 31, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2014), *EU Directives: Public Sector and Utilities Procurement* [Direktive EU: Nabavke u javnom sektoru i komunalnim djelatnostima], Brief 30, OECD Publishing, Paris

Drugi izvori

Pravni okvir: Različiti tekstovi koji čine pravni okvir EU u pogledu javnih nabavki, kao i više drugih korisnih dokumenata i linkova, mogu se naći na internet stranici Generalne direkcije za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i MSP (DG-GROW), na adresi: http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/index_en.htm

Tekstovi Ugovora o EU mogu se naći na internet stranici Europa, na sljedećoj adresi: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_en.htm